

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN
IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING
DAILY NEWSPAPER

NO. 228 CLEVELAND 3, O., TUESDAY MORNING, SEPTEMBER 28, 1943 LETO XLVI. — VOL. XLVI.

Z gospodarskega stališča

Kot vse izgleda, imajo družinski očetje malo upanja, da se bodo mogli vojaščini. Tudi če bo imagal Wheelerjev predlog, da se z novčenim družinskih očetov počaka do 1. januarja, pa v kongresu ne bo dovolj večine, da bi podrla predsednikov veto. Nekateri kongresniki bodo zdaj naleteli najbrže s predlogom, da se rekrutira najprej mlajše očetje in potem starejše.

Ako se bo pa primerilo, da bodo družinski očetje oprostiti vojaščine, potem bo administracija predsednika Roosevelta apelirala na kongres, naj sprejme postavbo za mobilizacijo delovne sile za vojno industrijo. Tega se administracija dozda ogibala.

Nekatero vojno industrije vajo delavce k sebi s tem, da jim zagotavljajo zaposlitev tudi po vojni. Kemična industrija, ki ima velika naročila in ki stalno zaposluje delavce, bo začela z velikim kampanjo, tekom katere bo zagotavljala stalno delo z dobro plačilo.

Voditelji farmarjev niso zadovoljni z vladno administracijo, da nima zadovoljivega programa glede živil. Borili se bodo proti maksimálnim cenam, ki zahtevajo denarno odškodnino proizvedentom. "Zadovoljiti se edinole s tem, če vlada da, dokupi vse pridelane krompirje, kar pomeni, da farmarjem posojilo, kot je zdaj na razpolago z ozirom na žitne cene."

Urad za vojno produkcijo bi moral dobiti več nerabne kuhinjske opreme za vojno industrijo. Urad bi pridobil gospodinje za delo, ki bi jih plačeval, da bi jih vrednost v "pointih" za delo maslobo.

Kavčukasta industrija se trudi, da izpelje svoj program za razširitev proizvodnje. Industrija letno 30.000 avtomobilov za civilno prebivalstvo in morebiti za vojsko pripravljenosti, da bi jih izdelali v maslinariji. Delavci v kavčukasti industriji gradila so svoje domove, kot v sedanji vojni, kar je delovna sila cenejša, delavci niso tako dobro organizirani.

Nekateri napovedujejo, da bo razširjanje municije po juliju naslednjega leta zelo padlo. Zlasti, če bo vojna v Evropi končana. Vojna v mnogo manjšem obsevu, kot je bila, bi bila v mnogo potrebnih silah, zato bi morala proizvajalci potrebnih za civilno prebivalstvo se čakati.

Vojna živilska administracija bo od kongresa do \$150.000.000, s katerim denarjem bi se morala obdržati čez zimo cene živil na sedanji višini. Ta denar bi vlada plačala prekupčevalcem, da bi lahko plačali farmarjem več za mleko, ne da bi jim bilo treba dvigniti cene, ali pa bi

Nemci se zdaj umičejo izpred Neaplja

Angleži so potopili Nemcem 10 ladij pri Korziki. Amerikanci dajejo Nemcem popra na višinah okrog Neaplja. Angleži hite proti Foggiji.

London, 27. sept. — Angleške podmornice so potopile 10 sovražnih ladij in poškodovale pet nadaljnjih, ki so hotelle odpeljati nemško vojaštvo in material s Korzike. Šest nadaljnjih sovražnih ladij so Angleži poškodovali, med temi dva velika tankerja.

BOJNA FRONTA

ITALIJA — Radio je danes zjutraj poročal, da je 8. angleška armada zasedla Foggijo, ki je največje letališče v južni Italiji. Od tukaj bodo lahko zavezniške zračne armade napadle nemške pozicije na Balkanu in drugod.

LONDON — Radio poroča, da je odšel jugoslovanski kralj Peter s svojim vladnim kabinetom v Egipt. Diplomatski viri sodijo, da je to znamenje, da bodo zavzniki vsak čas udarili na Balkan in da upa kralj Peter v kratkem dospeti v Jugoslavijo.

SVILENIH NOGAVIC NE BODO VEČ POBIRALI

Urad za vojno produkcijo naznanja, da od četrta naprej ne bo več pobiral obnošenih svilenih nogavic. Apel na ženstvo, naj izroči stare nogavice, ki jih potrebuje armada radi svile, se je tako dobro obnesel, da popolnoma zadovolji potrebo. Ženske so darovale v ta namen nič manj kot 46.000.000 parov nogavic.

Toda vlada še nadalje apelira za oddajanje kositrnih škaltelj, starega železa, papirja, zlasti pa kuhinjske maslobo.

Stettinus je prišel v državno tajništvo

Washington. — Predsednik Roosevelt je imenoval na mesto odstoplega državnega podtajnika, Sumner Wellesa, Edwarda Stettinusa, ki je star komaj 42 let. Stettinus je dozda nadzoroval posojilno-dajstveni sklad, iz katerega so dobili zavzniki že na bilijone dolarjev pomoči.

Predor v Alpah je še vedno zaprt

New York. — Radio je danes poročal, da je 8½ milj dolg predor, ki veže Francijo z Italijo, še vedno zaprt za promet. Predor so Italijani razstrelili kmalu potem, ko je bilo naznanjeno premirje z zavzniki.

Seja podr. št. 2 JPO-SS

Nocoj ob osmih bo redna seja vseh zastopnikov in zastopnic lokalnega odbora št. 2 JPO-SS v spodnji dvorani SND na St. Clair Ave. Prošeni so vsi zastopniki in zastopnice, da se gotovo udeležijo te važne seje, ki bo najbrže zadnja pred našo prireditvijo, ki se vrši 17 oktobra.

V bolnišnico

V bolnišnico sv. Aleša je bil odpeljan John Cerar iz 5819 Bonna Ave. Podvrže se je moral operaciji. Nahaja se v sobi 202 in obiski so dovoljeni.

pomagala farmarjem pri nakupu krme za molzne krave.

Pečenka za Zahvalni dan se obeta

Harrisburg, Pa. — V državi Pennsylvaniji rede letos več puranov za Zahvalni dan kot so jih še kdaj v zgodovini. Samo na državnih farmah pita več kot en milijon "turkito". Toda armada ima prednost za nakup puranov do 2. oktobra. Nakupila bo do 10.000.000 funtov tega mesa, toda kupila jih bo samo na večjih farmah, dočim pusti manjše farme za civilno prebivalstvo. Poljedelski oddelek pravi, da bo na Zahvalni dan dovolj puranove pečenke za vsakega.

A. GRDINA JE KAZAL LEPE SLIKE

Slikovna predstava pod avspicijo dr. Sv. Reš. Telesa pri sv. Lovrencu zadnjo nedeljo, je bila velik uspeh. Mr. Grdina je pokazal zelo zanimive slike in publika je bila zadovoljna. Kljub majhni vstopnini, znaša čist prebitek predstave nad \$70, kar bo društvo izročilo Rdečemu križu.

To društvo je tudi kupilo za \$1.000 vojni obveznice, za kar mu gre vsa čest. Mnogo so članice tudi pomagale za župnijsko pomožno akcijo in upamo, da bodo še.

V bolnišnici

Mrs. Frances Ponikvar iz 927 Maud Ave. se nahaja v Glenville bolnišnici. Obiski so dovoljeni.

Naši vojaki

Daleč tam s pacifičnih otokov se je oglasil Sgt. John M. Bandi svojim staršem Mr. in Mrs. Lawrence Bandi, 1017 E. 72. Place. Piše, da redno dobiva pisma in Ameriško Domovino. Z njim je samo še eden iz Clevelanda. Starše tolaži, da je zdrav in da se mu dobro godi, samo zaposlen je zelo. Kraji so lepi, vreme dosti ugodno, otoki poraščeni večina s kokosovimi palmami. Prijateljsem se priporoča, naj mu pogosto pišejo. Njegov naslov je: Sgt. John M. Bandi, ASN, 35525466, 452nd Amphibian TRK. Co. Tc. APO 4663, c/o Postmaster San Francisco, Cal.

Njegov brat Pvt. Louis pa pošilja pozdrave iz Camp Carson, Colo. Kraj je blizu opatije sv. Križa, kjer je njegov starejši brat Rev. Bonaventura Bandi OSB. Naslov je: Pvt. Louis Bandi, 35912951, COA, 1715 Engr. (c) Bn, Camp Carson, Colo.

John Smerke iz 14501 Jean Ave. poroča, da se je oglasil njegov sin John iz Oregona, kjer se prav dobro počuti in se je precej zredil. Naroča pozdrave za vse prijatelje in znance. Njegov naslov je: Pvt. J. J. Smerke, 35912281, Co. E, 175th Inf. APO 461, Camp Adams, Oregon.

Njegov brat Louis bo prišel domov na dopust 30. septembra. Njegov naslov je pa: Pfc. Louie J. Hosta, Btry D 556 AAA Auto Wpns, Bn. Camp Davis, North Carolina. Oba sta sinova Mr. in Mrs. John Hosta iz Painesville, Ohio.

Jugoslovanski gerilci so okupirali nadaljna štiri mesta

New York. — Radio iz Švice je včeraj poročal, da dobivajo jugoslovanski domoljubi vedno tesnejši oprijem na mestih Split in Sušak ter da so vzeli Nemcem v srđitem boju štiri nadaljna mesta v okolici Ljubljane.

Švicarski radio poroča, da se vrše med Jugoslavlani in Nemci vroči boji za posest deželne ceste Trst-Pulj. Iz črne gore se poroča, da so partizani očistili osvobodjene kraje ter razorožili večje število Italijanov.

Poroča se tudi o vročih bojih v Grčiji, katero so zasedli Bolgari. Iz Kaira se poroča, da so se grške čete izkrcale obnem z angleškimi na otoku Samos.

Angleški radio je pa poročal, da so Italijani napadli nemške komunikacije na prelazu Brenner.

Premogarji v Illinoisu dobijo povišanje

Washington. — Unija premogarjev in zveza premogovnih družb v državi Illinois sta se sporazumeli ter podpisali pogodbo, glasom katere bodo dobili premogarji \$1.75 priboljška na dan.

Kanadčani imajo zopet šahko dvojce hlač

Ottawa. — Urad za kontrolo cen naznanja, da si naroči lahko vsak moški en par ekstra hlač, ako to želi, kadar kupuje novo obleko. Seveda, to pa le v slučaju, če jih ima trgovec v zalogi.

John E. Debevec, sin Mr. in Mrs. John Debevec iz 1284 E. 168. St. odide na 6. oktobra k marinem v San Diego, Calif. Johnny je bil svoje čase priden raznašalec Ameriške Domovine. Le dobro se zadrži, Johnny in ko bo ste enkrat pošteno premikastili Japonce, pa se zopet zdrav vrni domov.

Joe Sternad, sin Mrs. Jennie Strnad iz 1415 E. 51. St. je prišel domov za 10 dni na dopust iz Camp Phillips, Kansas.

Pvt. Matthew G. Oberstar, sin Mrs. Jennie Sternad, 1415 E. 51. St. je bil za nekaj dni doma. Zda je odšel s svojo soprogo nazaj v Camp Hulen, Texas, še predno je prišel njegov brat domov na dopust.

S/Sgt. Martin J. Hosta pozdravlja iz Afrike. Njegov naslov je: S/Sgt. Martin J. Hosta, 35284662, 98th Ordnance H. M. Co. T. K. APO 700, c/o Postmaster New York, N. Y.

Njegov brat Louis bo prišel domov na dopust 30. septembra. Njegov naslov je pa: Pfc. Louie J. Hosta, Btry D 556 AAA Auto Wpns, Bn. Camp Davis, North Carolina. Oba sta sinova Mr. in Mrs. John Hosta iz Painesville, Ohio.

NEMCI NA UMiku NA 750 MILJ DOLGI FRONTI

Nemci izpraznujejo Kijev; Rusi ogrožajo Dnjeperpetrovsk, središče industrije v Ukrajini in vzeli so Nemcem zadnjo važno postojanko v Kavkazu.

London, 27. sept. — Ruske armade so udrle v predmestja Dnjeperpetrovska, ki leži na zapadnem bregu Dnjepra, 250 milj južno od Kijeva. Rusi so okupirali tudi Temrijuk, zadnjo važnejšo nemško postojanko v Kavkazu.

Ruske armade skušajo dobiti trdna tla na zapadnem bregu širokega Dnjepra medtem, ko se Nemci umičejo na 750 milj dolgi fronti, od Smolenska pa do Azovskega morja.

Mesto Kijev, starodavno rusko mesto, je že v dosegu ruskih topov, odkoder je samo 100 milj do stare poljske meje. Rusi poročajo, da se Nemci že umičejo iz Kijeva.

Rusi so se pririnjili do Dnjepra pri Dnjeperpetrovsku, industrijskem središču Ukrajine; 100 milj severno pri Kremečugu; 100 milj južno od Kijeva in pri Kijevu samem.

Rusi poročajo, da so v zadnjih dnevih pobili nad 5.000 Nemcev. Mnogo nemških vojakov je našlo smrt v globokem Dnjepru, kamor so jih zapodili Rusi.

Pri Smolensku so Rusi napredovali šest milj proti Vitebsku na robu Bele Rusije.

Vojno posojilo je prese-glo 13 bilijonov

Washington. — Kampanja za tretje vojno posojilo je prinesla v vladno blagajno dozda nad 13 bilijonov dolarjev. Kvota je 15 bilijonov, kar bo doseženo in morda celo podpisane več kot to, do četrta. Države, ki so dozda dosegle svojo kvoto so: Ohio, Maryland, Rhode Island in West Virginija.

Nov grob

Po dolgi in mučni bolezni je umrl v Glenville bolnišnici Anton Remic, star 61 let, stanujoč na 986 E. 76. St. Tukaj zapuša žalujočo soprogo Ivano Jean ter več sorodnikov.

Trinidad, Colo. — Dne 23. avgusta je strela ubila rojakinjo Veroniko Sršom iz Bon Garba, Colo. Stara je bila 49 let in zapuša bolnega moža, dva sinova — eden je v ameriški mornarici — in omoženo hčer.

San Francisco, Calif. — Pred nekaj tedni se je zgrudil mrtev na ulici, zadet od kapi, Martin Govednik, samski, doma iz Suhorja v Beli Krajini, ki je pred več leti izgubil nogo. Zadnji tedni je pa umrl njegov svak Michael Savnik, doma od nekdaj na štajerskem. Zapuša ženo in pet odraslih otrok.

Franklin, Kans. — Minuli mesec sta tukaj preminula dva Slovenci. Prvi je umrl Vincenc Es-goršek, star 70 let in doma od Zagorja. Zapuša čeno, sina in hčer. Drugi pa je Jos. Rezen, star 66 let in rojen v Zagradu pri Škocjanu na Dolenjskem. V Ameriki je bil 41 let in tukaj zapuša ženo in osem odraslih otrok, v Middlefieldu, N. Y., pa brata.

Registracija za 4 knjige se bo vršila v šolah

Za 4. vojno knjigo se bodo Clevelandčani registrirali v javnih šolah in sicer v dnevih od 25. do 28. oktobra. Šolske oblasti pričakujejo, da se bo registriralo takrat okrog 800.000 oseb.

Vesela vest
Mr. in Mrs. Michael Suvak, 1415 E. 51. St. sta dobila drugo hčerko in sicer 23. septembra, ravno na rojstni dan Mrs. Jennie Sternad, ki je tako postala že drugič stara mama. Čestitke!

KUPIMO DANES EKSTRA BOND ZA ZMAGO!

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER

(JAMES DEBEVEC, Editor)

6117 St. Clair Ave. Cleveland 3, Ohio.
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto \$6.50. Za Cleveland po pošti, celo leto \$7.50.
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.50. Za Cleveland po pošti, pol leta \$4.00.
Za Ameriko in Kanado, četrt leta \$2.00. Za Cleveland po pošti, četrt leta \$2.25.
Za Cleveland in Euclid, po razpisu: celo leto \$6.50, pol leta \$3.50, četrt leta \$2.00.
Posamezna številka, 3c

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada \$6.50 per year. Cleveland by mail \$7.50 per year.
U. S. and Canada \$3.50 for 6 months. Cleveland by mail \$4.00 for 6 months.
U. S. and Canada \$2.00 for 3 months. Cleveland by mail \$2.25 for 3 months.
Cleveland and Euclid by carrier \$6.50 per year, \$3.50 for 6 months, \$2.00 for 3 months.
Single copies, 3c

Entered as second-class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

83 No. 228, Tue., Sept. 28, 1943

Kadar resnica v oči bode

Ako poveste komu resnico v oči in kadar je resnica taka, ki naslovjencu ni ljuba, ga speče in zaskeli, da začne mahati okrog sebe in na vse mile viže protestirati. Ne bo rekel, da ni res, kar pravite, ker dobro ve, da govorite resnico, ampak on si maši ušesa pred resnico. Ne bo rekel, da lažete, ne bo skušal dokazati, da nimate prav, ker se v tem pač nima opirati na kaj, samo vpil bo in vas rotil, da vendar že nehajte, boječ se, da ne bi še kdo drugi kaj slišal o tem. Temu pravimo — resnica bode v oči!

Naš list ima pri pisanju eno pravilo, katerega se vedno drži: pisati čisto resnico in nič kot čisto resnico. Zato pa nikdar ne trdim nekaj, o čemer se nismo prej dobro prepričali, da je tako in nič drugače. Zato se pa ne dogaja, da bi nas kdo lovil za jezik, češ, lažete! Kvečjem se primeri, da kdo, ki mu naše pisanje ni všeč pravi: tako pisanje se mi ne dopade. In to bo rekel vselej tisti, ki je zadet in ki noče slišati resnice, naj bo že iz tega ali onega vzroka.

Zato pa ni dovolj, če kdo reče: protestiram proti take-mu pisanju! To ne pomeni drugega kot to, da dotični ve, da pišemo resnico in da se odkrivanja te resnice boji, močno boji. Ker v nasprotnem slučaju bi rekel dotični: ni res tako, Ameriška Domovina laže! No, tega ne boste slišali, ker kot rečeno, mi ne zapišemo ničesar, ako prej stvari dobro ne preštudiramo in proučimo, da smo torej na vse strani temeljito poučeni o stvari in vemo, da je tako, pa nič drugače.

Kdor se boji kritike in resnice, ta hoče nekaj zakrivati in to je vselej zelo sumljivo. Na take ljudi moramo biti pozorni, ker hočejo ribariti v kalnem in to gotovo v škodo narodu, sebi pa v korist načrta, ki ga zasledujejo — zase. Takih ljudi se bojte, takih ljudi se ogiblajte, ne družite se z njimi, ker vas bodo ob prvi priliki grdo opeharili. Nikdar se pa ne bojte človeka, ki vam govori resnico, ker vedno veste, koga imate pred seboj, s kom imate opravka. Bojte se pa takih, ki imajo vedno po nekaj kosov železa v ognju in ga položijo na nakovalo, kadar je zanje ugodna prilika. Pri tem so pa vedno tako previdni, da ne bodo vzeli sami kladiva v roke, ampak bodo zvito dali v roke kladivo drugemu in mu šepnili na ušesa; zdaj pa udari! In zaslepljene duše udriha-jo, da se kar iskre krešejo v — prazno!

To velja tudi glede naše kritike o Adamičevem pisanju in njegovih doktrinah. Mi nismo protestirali proti njegovemu pisanju, ampak samo stvarno dokazovali, da v tem in onem nima prav, da je resnica tako in ne drugače. Mi mislimo, da imamo polno pravico kritizirati Adamičeve trditve, kadar smo prepričani, da je stvar drugačna, kot trdi Adamič. V svobodni deželi smo, vsaj upamo, da smo še, in ker piše Adamič za javnost, je njegovo pisanje izpostavljeno javni kritiki. Kdo pa je, koncem konca, ta Louis Adamič, da bi ga ne smeli kritizirati? Ako smemo izreči pošteno kritiko, ako smo prepričani, da imamo prav, celo samemu predsedniku Zed. držav, kako da bi tega ne smeli nekemu Adamiču? Kdo je, ki nas more ustaviti, dokler ostanemo v mejah resnice?

Ako trdimo neresnico, ima vsak pravico, da nam to vrže v obraz in še prav veseli bomo, ako nam more kdo dokazati, da smo v napačnem. Prav rade volje bomo potem svoje trditve preklicali in obžalovali, če smo komu storili kako krivico. Toda dokler pa ne pride nihče na dan z dokazi, da lažemo ali ne govorimo resnice, toliko časa pa čutimo, da smo v pravem. In dozdej smo v pravem še na celi črti, ker se dozdej ni pojavil še nihče, ki bi trdil drugače.

To smo napisali, ker popravljajna Adamičevih trditve še ni konec. To, kar smo napisali dozdej, ni še nič v primeri, kar še pride, na to se lahko zanesemo vsi tisti, ki jim to ni po volji. Kot doslej, bomo tudi v bodoče pisali samo čisto resnico in samo to, o čemer smo se prej temeljito prepričali, da je tako in nič drugače. In ako se bo dobil kdo, ki mu to ne bo všeč, ni dovolj, če bo samo zajavkal: protestiram! Ne, to ni dovolj! Naj se lepo vsede in napiše članek, v katerem bo dokazal, da mi ne pišemo resnice. To bi nas zelo veselilo, se bodo vsaj sčistili pojmi in narod bo tudi vesel, če bo po vsestranskem dokazovanju za in proti zvedel čisto resnico. Dokler se pa ne najde nihče, ki bi nam skušal popraviti naše pisanje, toliko časa ostanemo, kar smo napisali mi, edina resnica.

Kam bi pa svet prišel, če bi se ne smelo nikomur dokazati, da nima prav. Potem bi imel besedo samo on in samo njegove besede bi bile smatrane za resnico. Ako bi ne bilo nikogar, ki bi bil dokazal, da je svet okrogel, bi še danes mislili, da je voglat. Ako bi ne bilo nikogar, ki bi se bil Hitlerju uprl, bi bil danes gospodar vsega sveta. Hitlerju tudi ni všeč, da smo se mu postavili po robu in vendar ga nismo vprašali, če se smemo ali ne. Tako tudi mi ne bomo napravili najprej prošnje, če se nam milostno dovoli, ako smemo popraviti Adamičovo pisanje tako, da bo prav.

Kar je značilno pri vsem tem je to, da si vzamejo nekateri ljudje vso pravico, da smejo protestirati proti pisanju našega lista, mi pa da ne bi imeli nobene pravice protestirati proti pisanju, recimo — Adamiča. Kje pa je potem enaka pravica, kje je potem demokracija in svoboda pisanja? Saj nismo, hvala Bogu, niti v Nemčiji, pa niti v Rusiji, kjer se sme pisati samo to, kar dovoli vlada.

Da, da, še mnogo boste čitali v Ameriški Domovini, pa naj bo to pisanje nekatere še tako bodlo v oči. To bo še stokanja in prmejdovanja v gotovih krogih in zlasti pri onih, ki so imeli že vse tako napeljeno za lepa koritca v stari domovini. Saj res, kako guvernersko in podguvernersko mesto bi se prav prileglo nekaterim, ki skušajo do tam splezati po hrbtih ameriških Slovencev. Zato je pa taka huda ura, ker smo jih lepo za compete potegnili z svojih hrbtov, da so prav trdo sedli na tla, kjer zdaj javkajo in stokajo nad krivico, ki se jim je zgodila. O je, o je! Je res hudo, kadar človek tako trdo telebne na tla in se prebudi iz sladkih sanj, pa vidi, da je še vedno to, kar je bil — ničla!

Polagoma bomo tiste tiče popolnoma slekli pred javnostjo, da bo narod videl, koga ima med seboj in kakšni so ti ljudje, kadar se jim sname plaš hinavstva in intrigantstva z ramen.

Louis Adamič in "Rimski smrt" Natlačen

P. Bernard Ambrožič OFM

Adamič piše v "Harper's Magazine", da je Natlačen bil na čelu delegacije, ki je šla kmalu po laški okupaciji v Rim in se pokonila kralju, Mussoliniju in papežu. Adamič dostavlja: "the episode was shameful for Slovenia." V nadalnjem svojem izvajanju opravičuje nasilno Natlačenovo imeno radi tega, ker je šel v Rim. Partizan, ki je Natlačen ustrelil, je napravil častno reč, zakaj Natlačen je bil sovražnik slovenske svobode... Poglejmo!

Natlačen je bil do izbruha vojne ban Dravske banovine in je bil dober ban. Pa je bil dober Slovenec in Jugoslovian. Imel je pa "nesrečo", da je bil tudi dober katoličan. To je, kar mu dela škodo pri Adamiču. Natlačenov sin Stanko je duhovnik in že od začetka te vojne kapitan v francoski tujski legiji. Šel je skozi vse boje v Afriki, Siriji itd. Pa o tem ob drugi priliki.

Natlačen je bil torej slovenski ban in je imel kot tak ogromne naloge ob izbruhu vojne. Da ni bil ravno on ban, bi bil pač kdo drugi. Pa sam Bog ve, če bi kdo drug svoje naloge v tako kritičnem trenutku opravil tako dobro kot jih je Natlačen...

Se pred izbruhom vojne je sklical skupaj zastopnike vseh strank (razen komunistov) in je osnoval Narodni Svet. Vse stranke so se odzvale in njihovi zastopniki so se dali imenovati v ta Narodni Svet. Naloga te korporacije je bila, iti kar mogoče na roke vojaškemu oblastem in sploh Jugoslaviji v dneh njene obrambe.

Radi nenadnega pomena Jugoslavije je bilo življenje Narodnega Sveta zelo kratkotrajno. Natlačen je pozneje sam popisal vse dogodke tistih dni in vse svoje korake, ki jih je storil do prihoda Lahov v Ljubljano in še pozneje do nekakega meseca septembra 1941. Povedal je, zakaj in v kakšnih okoliščinah je ravnal kot je ravnal, navajal priče za svoje trditve, pa tudi priznal napake, ki so se delale ali z njegovim sodelovanjem ali brez njega.

Sam je poudaril v svojem pisanem dokumentu, da prepušča sodbo zgodovini, ki bo kdaj imela priliko, da bo vse tedanje dogodke mirno in nepristransko preučila in presodila. Adamič še davno ni tista zgodovina!

Jaz sem bral tisti dokument v New Yorku, kakor je prišel iz Ljubljane, pa sem ga moral vrniti Snouju. Ne vem, kaj je z njim napravil. Vem pa, da mi ni dovolil dokumenta prepisati. Jaz sem dejal Snouju, da osebno nimam Natlačenju kaj očitati. To je tudi on priznal. Misli je pa, da Natlačenov dokument ni zadosten za ovrženje sovražne propagande napram Natlačenju, ki je bila seveda že takrat v teku. "Dejstvo je, da je šel v Rim h kralju in Mussoliniju" je dejal Snouj. "In tega mu njegovi nasprotniki ne bodo pozabili, pa naj je imel osebno še tako dobre namene."

To sem seveda tudi jaz videl in pozneje nisva govorila več dosti o tej zadevi. Glede Natlačenove poti v Rim je pa stvar tale: Prvič ni šel sam, ampak so šli tudi predstavniki drugih strank, med njimi bivši minister Ivan Pucelj, ki pač ni bil nikoli "klerikalec." Da je bil Natlačen po imenu na čelu delegacije, to je slučajno, zakaj kot bivšega bana ga je "Visoki Komisar" Grazioli imenoval za predsednika po sebi imenovane "Consulte." Ta "Consulta" je imela navidezen namen, da bi bila nekak vmesni člen med novo laško administracijo in slovenskim ljudstvom. V resnici je pa Grazioli le dvakrat ali trikrat sklical na zasedanje in ji hotel samo diktirati. Obstajala je komaj nekaj mesecev, potem sta Natlačen in Pucelj odstopila, drugi so pa kar tako prenehali biti člani, ker so jih Lahi itak pri miru pustili. V Rim ito so — morali! Kar so tam oddali ali govorili, jim je bilo predloženo na papirju, ki so ga Lahi sestavili. Delegacije ni v resnici vodil Natlačen, ampak "Visoki Komisar" Grazioli. Le papež je poklical Natlačen samega v posebno sobo, kar je pa Graziolija tako ujezilo, da je ostentativno odšel in ga pozneje, ko je papež tudi njega hotel videti, niso mogli nikjer najti.

Rekel sem: V Rim ito so — morali! Menda ta ali oni zma-juje z glavo, češ, kdo jih je mogel prisiliti?

Priznam: Povezali in na vlak zvezli jih niso. Fizično niso bili primorani. Bili so pa primorani moralno, ako niso hoteli, da bi Lahi takoj začeli brutalno nastopati zoper Slovence. Resno so se posvetovali, če ka-že izpolniti laško povelje, naj gredo v Rim, ali ne kaže. Upo-števali so tedanje okoliščine, so odločili, da utegne biti mnogo manjše zlo, ako pojdejo. In so šli...

Adamiču in drugim sramotilcem Natlačen je jako lahko zaključiti, da je bila ta pot v Rim "a shameful episode for Slovenia." Lahko mu je to zapisati, ko sedi brez vse skrbi za svojo pisalno mizo in nima druge brige ko to, kako bo napisal, da bo bolj "vleklo" in imelo večjo podobo senzacije. Ko bi le malo pomislil, v kakšnih okoliščinah je prišlo ono povelje za pot v Rim Natlačenju in drugim slovenskim predstavnikom, bi morda vendar kaj drugače zapisal. Toda ne! On je v svojem srcu že odločil, da je bila pot škandal, zato ga tudi Snoujev "extenuation" ni prav nič "impressal," kot sam tako mogočno poudarja.

Natlačen in njegovi tovariši na poti v Rim so pa imeli v mislih še kaj več ko samo željo, da "bi Lahi ne bili tako brutalni do Slovencev kot Nemci na Gorenjskem." Mislili so že takrat na tajno organiziranje oboroženega odpora za nastop, ko napoči ugoden trenutek. Mislili so na to, da je samo še pe-šičica Slovencev ostala, ki bi mogla varčevati s tako drago-ceno narodno krvjo, da bo kaj

IZ URADA

Slovenskega ameriškega narodnega sveta

3935 West 26th Street, Chicago, Illinois

Tretje vojno posojilo in naša navodila

Združene države ameriške so v vojni, v vsiljeni vojni, v kateri gre za to, da se za vselej zavije vrat barbarskemu fašizmu vseh vrst, v kateri gre za odpravo razbojniške nasilnosti in ustaliitev trajnega pa pravičnega mira, v kateri gre za zmago demokracije in z njo tudi za rešitev, osvoboditev in združitve zaslužnega pa raztepenega slovenskega naroda v stari domovini.

Toda za vsako vonjo je treba denarja, denarja in zopet denarja. Zato se zdaj naša vlada že tretjič v tem svetovnem pokolju, izzvanem od Nemčije, Italije in Japonske, obrača do ameriškega ljudstva s pozivom, naj jo založi z denarjem, da more uspešno nadaljevati boj, ki napoveduje zadnjo uro nemški gospodolnosti in japonski vladohlepnosti, med tem ko so Italijani že na kolenih.

Vsak dolar, ki se vloži v to vojno posojilo, pomeni nov žebelj za trugo roparskega osišča. Vsaka vladna vojna obveznica, ki jo kdo kupi, pospeši zmago demokratičnih vojsk nad temnimi silami fašističnega barbarstva in prihod srečne dobe, ko se ljudem ne bo več treba tresti pred strahotami mednarodnega razbojništva in ko bo vsakdo varen pred po-

semena za prihodnost. Saj so imeli nad vse živ vtis, da sta Gorenjska in Štajerska potepnani v tla. Zdaj naj pa še Lahe izzovejo h krutemu preganjanju — saj bi to pomenilo konec slovenstva...

In tako so rajši stisnili zobe in šli. Beseda ni konj, pravi star naš pregovor. Najmanj beseda, ki ti jo kdo drug na jezik položi in zraven tebe stoji, da ti primaže klofuto, ako ne boš znil po predpisu. Res bi bili lahko odrekli besedo in postali narodni mučeniki, toda z njimi vred bi postali mučeniki vsi ostali Slovenci pod laško okupacijo. Ni šlo za odpad od vere. Tudi ni šlo za odpad od naroda. Šlo je kvečjemu za odpad od države Jugoslavije, ako so res izjavljali vdanost novi državi. Toda koncem konca — saj Jugoslavije ni bilo več! Torej ni bil niti v tem smislu kak "odpad." Naj me Adamič ali kdorkoli kamenja ali križa, jaz mislim, da bi na Natlačenovem mestu nič drugače ne ravnal. Vsako sodišče upošteva okoliščine, ki so človeka privedle do napačnega koraka, samo Adamič tega ne upošteva — kadar namreč stoji pred njegovim sodnim stolom Marko Natlačen! Kadar stoji pred njim Boris Kidrič, o, takrat Adamič spregleda celo popolno pomajknanje vsake morale "v buržujskem in krščanskem smislu" in spozna Kidriča za vrednega, da igra vlogo "novega voditelja v Sloveniji," čeprav sam pove, da je Kidrič zmožen napraviti "anything." (Italics his!)

Končno naj bo omenjeno, da je Natlačen pozneje, mislim da v septembru 1941, poslal Lahom pismo o resignaciji od "Consulte" in jim takrat povedal v brk reči, ki kažejo, da je bil kljub svoji rimski poti mož načel in odločnosti, in ni bil pripravljen narediti Lahom na ljubo "anything" kot je bil po izjavi Adamiča Kidrič za svojo stvar (for the cause, i. e. Communism.) Le čemu se potem Adamič tako pohujšuje nad dejstvom, da je bil Natlačen kljub svoji rimski poti izvoljen za načelnika Slovenske Ljudske Stranke! Adamičovo srce deli tisto dvojno mero, ki jo je naše ljudstvo izražalo v besedah: Liberalcem groš, klerikalcem knof!

manjkanjem svobodno užival sadove svojega truda. Vrh vsega tega je denar, ki se da za vojne vladne obveznice ali bonde, tudi z gospodarskega stališča zelo pametno in plodonosno porabljen. Po določenem roku se bo kupec obveznic vrnil z obrestmi vred. Kajti te obveznice niso davek, nego hranilne vloge pri najzanesljivejši in najvarnejši trdkri na svetu — pri vladi Združenih držav ameriških.

To so tehtni in jasni razlogi zakaj naj naši ljudje po vseh svojih močeh podpro kampa-njo tretjega vojnega posojila s kar največjim nakupom vojnih vladnih obveznic.

Z dejanji človek najbolje pokaže, kako misli in kaj je. Dokler so se naši ljudje v starem kraju prepuščali pasivnemu odporu proti svojim zatalecm, se ni prav nihče zme-nil zanje. Ko so pa zavilihteli svoje krampe, kose, cepce in kole ter začeli udrihati z njimi po bučah Nemcev, Lahov in Madžarov, se je jel zanimati zanje ves svet, pred katerim veljajo sedaj za borce svobode in demokracije.

Prav taka je z nami v tej deželi na domači fronti. Dokler se vsa naša vojna prizadevanja potaplja v ogromni ljudski gmoči, nas ne more razločiti niti naša širša javnost, niti ne naša vlada, pri kateri iščemo zaslonbe v svojem stremljenju za rešitvijo, osvoboditvijo in združitvijo slovenskega naroda v stari domovini. Zato moramo gledati zlasti v kampanji tretjega vojnega posojila na to, da gvedo v Washingtonu, v kolikšni meri jo podpiramo.

In kako naj to storimo? Slovenski Amerikanci imamo Slovenski ameriški narodni svet, ki mu je naloženo, naj poskuša po vseh svojih močeh rešiti slovenski narod narodnega pogina in združiti vse slovensko ozemlje v svobodno in demokratično Slovenijo v okviru neodvisne in demokratične Jugoslavije. V teh svojih naporih se ta organizacija v prvi vrsti obrača do naše vlade v Washingtonu. Seveda ne more tjakaj s praznimi rokami. S sabo mora imeti dokaze, da podpirajo to deželo tisti, ki jih predstavlja in zastopa.

Zastran tega želi v soglasju z Združenim odborom južnoslovanskih Amerikancev, da bodo vse vojne vladne obveznice, kupljene v tej kampanji vojnega posojila od slovenskih Amerikancev, štete ameriškemu slovenstvu v dobro. Da se bo to doseglo, naj bodo naše podružnice, ki so posejane širom po tej deželi domala prav povsod, koder živijo naši ljudje, središča za zbiranje vladnih obveznic med življenjem slovenskega pokolenja.

Njim naj naznanijo vsi — posamezniki in skupine — koliko obveznic so kupili in za koliko. Podružnice same naj vsaka v svojem okolišču skrbijo za to, da bo to vedela cela naselbina, oziroma celo področje vsake podružnice posebej.

Vsaka naša podružnica naj natanko zapisuje vse te podatke — število obveznic in zneske, ki so se plačali za kupljene bonde.

Ko bo konec te kampanje, naj vsaka naša podružnica pošlje vse podatke, ki se bodo tika-li tega nakupovanja v ta urad.

Naše gibanje

V dobi od 9. do 16. septembra se je prijavila v ta urad nova podružnica št. 92, St. Michael, Pa., nastala iz društva št. 190 SNPJ.

V istem času so nam poslale prispevke sledeče podružnice: St. 1, Detroit, Mich., \$100; št. 9, Willock, Pa., \$5.68; št. 12,

(Dolje na 3 strani)

Važna opoma! Iz zanesljivih diplomatskih virov sem izvedel, da se je izjavil odvetnik Kuchak: "Kar je Jack pisal o zletu dozdej, je O. K. Toda ziti bo treba, kako bo pisal slej, da ne bo zagazil v navdušenje v kake romantične saltomortale, ki bi bili v toliki zvezi, kot je severni čaj z južnim, ali pa zadnja ma psa z njegovim gobcem." Ta jasna izjava visokega ga odvetnika mi je stopila nohte, ker z odvetniki ni češen zobati, še manj pa ene in iste skleda razen, oevirki na njegovi strani.

Torej, če sem dozdaj znil, ki bi se dala v normalnih slučajih precej dobro odprbi se jo dalo obestiti ali pa na steno brez zebija, naj bo zabljeno. Kar je, je, bom pisal absolutno zvezi, da ne nastanejo kaki zme-ni zapletljaji, ki bi znali povabiti na žernado ob zlasti v teh dnevih, ko vseh strani pretneje in ztožbah in ko dežujejo testi kot jesenski nalivi, brez potrebe in hasni, ko namakati drugega kot pramemaki drugega kot pramemaki, Prmej prmej, z zemljo. Toliko naj služi kot predgovor za moje nadaljnje sanje, da bodo cenjeni vedeli, da imajo serviranje čisto in "sveto" resnico, bo morda slišalo od teh kak stop in škripanje v laž, laž, laž, sama pravda Kakopak in menda ja!

Pojdimo zdaj torej na svojo ofenzivo, ki sem jo našim Francetom v Kuchakov službi izjavil, da s Kuchlanom iz oči v oči Francetove cigarete pa do lanove cigare. Dim kot Neapljem!

"Torej France," sem rekel v potu svojega miliga muštrala svojega asistenta "predvsem glej, da ne vneva odvetnika nič vprašne bo našel vzroka za kak željen kontumac, ali javežbo naše revne štacune.

Toliko sem si v tem svetu firjenja po tem svetu izkušaj, da ti lahko zategne bo Leo po vsakdanjem voru o vremenu in na vanju, kje točijo boljše vprašal: "Frank," bo "kaj pa Jack počne?"

Vidiš, France, misljal boš tvoja važna misel, da od katere srečne izpeljave visne tvoje in moje ukane ga boš zdaj polomil in strategijo, se kar pripriklak second class ali blitzkrieg od moje strani boš pa besedo prav zaslusl Kuchlan požrl vado in mu bosta obežala v žobu kisle kumare.

Ako boš pa te moje nauke potroblil in direkšvenkal, bo Kuchlan ušesa in začel sluti našo past. Zato je važno, da odhodom h Kuchlanu pri Emeryu Križmanu si segla v roke s kako pima, da je treba človeka, ma, ako hoče stopiti pred nika, ampak tukaj gre o stvari, od katerih je morda srečna bodocenja sveta, zato glej, da ne skal, gredoč h Kuchlanu hnjien in napolnjen s take stvari bo časa do tem in garantiram ti, da boš mogel nič priložnosti bomo enkrat spravljeni lanovi kempu na vama.

Za danes sem ti povolj. To prespij jutri razložil nadaljno strategbojne sile.

Iz rusko-poljske revolucije

Spisal dr. Leopold Lenard

Poznejše informacije so me bolj pomirile. Zvedel sem, da so bili aretirani vsi skupaj, policija ni dobila v roke nobenih papirjev in sploh nobenih dokazov na podlagi katerih bi bilo mogoče proti njim postopati. Za sedaj se ni dalo na nje ničesar drugega storiti, kakor da se jim je pošiljalo v ječo na Paviak hrane, perila in denarja, kolikor bi ga mogli rabiti. To skrb smo prepustili grofici Weisenhof, potomki naj starega kurlantskega plemstva, ki se je popoljšalo.

Grofica Weisenhof je stopila tudi v dotik z ljudmi ki imajo vpliv nad Paviakom in življenje naših jetnikov nikakor ni bilo pretežno. Hrano so dobivali od doma, dalo se jim je postreči tudi s kakšnimi drugimi približki in našli smo tudi sestava, da smo si dopisovali.

Prvo poročilo, katero sem dobil od Slubicega, je bilo napisano v precej dobrem humorju. On je bil sploh človek ki nikdar ni izgubil humorja. Pritoževal se je samo, da ne sme kaditi cigare.

Dobil sem tudi priliko, da sem obiskal Slubicega na Paviaku. Bil je dobre volje in se ni nič pritoževal. Najhuje je sicer sicer črn in črna hrana je vsaj mogoče jesti. Iz tega izhaja, da je nekak čudna, ki iz bog si vidi kakšne snovi, izgleda kot pomije, v nji se dobe včasih kuhinjski ščurci. Toda jetnikom, ki so samo preiskovalnem zaporu, se dobi in dobivajo hrano od drugih jetnikov, ki niso nikogar, da bi zanje skrbeli. Stanovanje je sicer tesno, vsem slučajno so jih stlačili na majhen prostor, kjer se je najlažje Slubicki. Sicer so bili v podzemlju, ki so jih nadzorovali, tako ljudni, proti gotovi odločitvi, se razume.

Kmalu po tem dogodku sem dobil zopet nekega večera obiskat mladega gospoda Vitolda. Vitold je odšel na sprehod in me vnelo. Sam je imel neko delo. Hol sem oditi, a on me je pridržal v svo silo in zatrjeval, da bi ne bilo nevarno, ako bi nekoliko potekal, ker se vrnejo takoj. Uvedel sem se in spustil v pogovor z mladim človekom. Ker mi je bila najbolj pri srcu razgovor naše organizacije, sem seveda vpletel v razgovor, da stvar. Čakal sem dolgo časa, ker domačih ni bilo in ni bilo. Pozneje so mi povedali, da so šli sprehodu še h koncertu v Švicarski dolini, kjer so se Vitold je istotako hladnokrvno sprejel novico o aretaciji krstnih socialnih dijakov, ki so bili deloma celo njegovi tovariši. To ni nič hudega in nič "Radoveden sem, kaj bi rekel, ako bi se vam kaj takega zgodilo?" odvrnil sem nekoliko razdraženo.

"Saj se še lahko zgodi, mi smo na to vedno pripravljeni." "Ako bi prišlo zares, bi pa krvo. Sedaj lahko govorite, kaj vam pravi, da nisem nič prazni? Z našo organizacijo bi gotovo ne ravnali tako jo vlove." "Kakšna pa je ta vaša organizacija?" "Pojava organizacija socialistične mladine poljske." "Zdaj sem se začudil tej izpovedi, ki se je glasila tako mirno in hladnokrvno. Čudno se mi je zdelo, da se samo na sebi, da pripada sin starega, lojalnega

IZ URADA SANS-a

(Nadaljevanje z 2 strani)

West Aliquippa, Pa., \$29.25; št. 23, St. Louis, Mo., \$15.25; št. 33, Bridgeport, O., \$65.25; št. 47, Pueblo, Colo., \$5; št. 52, Chicago, Ill., \$12.25; št. 53, Johnstown, Pa., \$8.

Shodi, seje, sestanki, prireditve

Zadnja seja podružnice št. 2, Chicago, Ill., je bila prav dobro obiskana. Udeležilo se je 51 oseb obojega spola. Prišlo je pet novih članov in članic. Po zanimivi seji je bila prosta zabava s petjem in plesom. Prihodnja seja bo dne 25. septembra zvečer; na njej bo več zelo važnih stvari na dnevnem redu; med njimi bo seveda tudi veselica, ki jo bo podružnica priredila dne 20. novembra v Fleinerjevi dvorani na 1638 N. Halsted St., tej organizaciji v korist. Seje se vršijo v isti hiši in zabave po teh sejah so se članstvu že tako priljubile, da jih sploh več ne zamudijo. Tudi prihodnji seji bo taka zabava.

Podružnica št. 13, Niles, O., nam sporoča, da bodo imela tamšnja društva SNPJ, ABZ in SZZ dne 30. oktobra veliko plesno veselico v prostorih German Hall na Belmont Ave. tej organizaciji v prid.

Podružnica št. 91, Chisholm, Minn., bo imela svojo prihodnjo sejo dne 26. septembra. Seja se bo pričela ob pol osmih zvečer. Ta podružnica je nastala iz društva št. 30 ABZ, št. 322 in 110 SNPJ, št. 93 KSKJ in pa Ameriškega jugoslovanskega kluba, št. 9.

"Služkinja me ne bo izdala. Sem jo že preštudiral. Poštena je in nima znanja z nobenim fantom. To je vedno najboljši znak zanesljivosti. Sicer sem pa slišal, da je šla ravnokar po hodniku v sobo moje sestre."

"Kedaj ste to slišali?"

"Ravnokar, med tem ko sem govoril z vami. Konspirator pazi na vse."

"Kako pa zamorete biti prepričani, da vas jaz ne izdam? Lahko se pa tudi kje zagovorim in povem nehoti."

"Ako bi hoteli biti tako oprezní, da bi bila vsaka nevarnost popolnoma izključena, bi bila sploh vsaka zarota nemogoča. Pri taki stvari je treba vedno kaj riskirati, a pri vas se mi zdi, da ne rizikujem veliko."

"Gotovo nimam namena vas spraviti v kakšno zadrego, dasiravno moram priznati, da nikakor ne odobravam vašega čina."

"A kaj imate načelnega proti nam?"

"Jako mnogo. Pred vsem nikakor ne morem odobravati verskega stališča vaše stranke. Dalje odklanjam tudi mnogo točk vašega socialnega programa. Priznavam sicer vašo zahtevo po neodvisnosti poljskega kraljestva, nikakor pa ne morem odobravati vašega postopanja."

"Kar zadeva verskih in socialnih točk našega programa, se sedaj ne moreva prerekati. Jaz imam svoje stališče, katero smatram za pravo in v nekoliko minutah ne moreva dovršiti spora nad takimi vprašanji. Pustiva torej te reči na strani. Gotovo ste pa tudi vi tega mnenja, da pri nas ne more iti dalje tako kot doslej in da mora priti do izpremembe. Priznati mi tudi morate, da je to izpremembo mogoče izvršiti samo s pomočjo organiziranih ljudskih množic. Kakšna taktika je prava, bo pokazala prihodnost. Jaz sem prepričan da naša, dasiravno zahteva žrtev krvi in življenja."

"Meni se pa zdi, da je skušnjava že pokazala, da vaša taktika ni prava. Koliko mladih ljudi se je uničilo, a kje so sadovi. Krvavo sredo ste postreljali v Varšavi 300 policajev in takoj drugi dan ste jih imeli na ulicah 900. Po tri az enega. Tako pri vsaki stvari. Vaša revolucija je kakor starogrški bog Kronos, o katerem pripoveduje pravljica, da je jedel svoje lastne otroke. Ali vaš oče ve, da ste P. P. S."

"Niti se mu ne sanja."

"Kaj pa sestra?"

"Govorila nisva o tem nikdar, toda lahko slutiti."

(Dalje prihodnjič)

FOR VICTORY

BACK THE ATTACK

Buy An Extra \$100 War Bond During 3RD WAR LOAN

V slovo padlim tovarišem. — Gornja slika nam nudi prizor na pokopališču na Novi Georgiji, kjer so ameriški marinci pokopali svoje padle tovariše. Oddelek marinov je v počast tem padlim junakom izstrelil salvo.

Zavezniki ne poznajo šale. — Ker italijanski fašisti niso hoteli poslušati prijaznih nasvetov Roosevelta in Churchilla k brezpogojni predaji, zato so jim to boljše nasvetovali zavezniški bombniki, ki so Italijanom pokazali z bombami, kaj jih čaka. Gornja slika nam nudi prizor po bombardiranju mesta Milan.

1943	SEPT.	1943
So	Mo	Di
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18
19	20	21
22	23	24
25	26	27
28	29	30

KOLEDAR

DRUŠTVENIH PRIREDITEV

OKTOBER

2.—St. Clair Grove, št. 98 WC. Plesna veselica v Avditoriju SND.

3.—Vežbalni krožki Slovenske ženske zveze tekma v SND na St. Clair Ave.

3.—Ženski odsek SDD ples v SDD na Waterloo Rd.

9.—Slovenske Sokolice, št. 442 SNPJ. Plesna veselica v avditoriju SND.

10.—Ženski odsek SDD ples v SDD na Waterloo Rd.

10.—Circle No. 2 SNPJ. Varietni program in ples v avditoriju SND.

16.—23rd Ward Democratic Club. Ples v avditoriju SND.

17.—Ženski odsek SDD ples v SDD na Waterloo Rd.

17.—Jugoslovanski pomožni odbor JPO-SS. Prireditve v avditoriju SND.

23.—Društvo sv. Cirila in Metoda, št. 18 SDZ. Plesna veselica v SND.

24.—Dramski zbor Ivan Cankar. Predstava v avditoriju SND.

24.—JPO/SS št. 35 v Collinwoodu priredi velik program v SDD na Waterloo Rd. Pričetek ob treh popoldne.

30.—Carniola Tent, 1288 The Maccabees. Ples v SND.

31.—Pevski zbor Zvon koncert v SND na 80. cesti.

31.—Comrades, št. 566 SNPJ. Ples v avditoriju SND.

NOVEMBER

6.—Lodge Commodores, št. 742 SNPJ. Ples v avditoriju SND.

7.—Glasbena matica. Opera in ples v avditoriju SND.

13.—Društvo Slovenec, št. 1 SDZ. Plesna veselica v avditoriju SND.

14.—Podružnica št. 25 SZZ. Proslava 15-letnice v avditoriju SND.

14.—Mladinski pevski zbor Črički priredi ob 4 popoldne

koncert v SND na 80. cesti, zvečer pa ples.

14.—Društvo V boj št. 53 S. N. P. J. prireditve v SDD na Waterloo Rd.

20.—Društvo Clevelandski Slovenci, št. 14 SDZ. Plesna veselica v SND.

21.—Mladinski zbor SDD koncert in ples v SDD na Waterloo Rd.

21.—Dramsko društvo Abrašević. Predstava v avditoriju SND.

27.—Društvo sv. Ane, št. 4 SDZ. Plesna veselica v avditoriju SND.

28.—Blaua Donau koncert v SND.

MALI OGLASI

Sobe se oddajo

Dve sobi se oddasta za dva moška pri mirni družini, s hrano ali brez. Zglasite se na 16001 Holmes Ave. (Collinwood), tel. PO-4074. (230)

Hiša naprodaj

Naprodaj je hiša za eno družino, ima 2 garaži. Nahaja se na 896 E. 73. St. (228)

Ako iščete

dobrega popravilalca za vaše čevlje, pridite k nam. Vedno prvovrstno delo. Popravljamo stare čevlje ter imamo polno zalogo finih, novih moških čevljev. Cene zmerne.

FRANK MARZLIKAR

16131 St. Clair Ave.

(Tues. x)

Hiša naprodaj

Ima 11 sob, za 3 družine, klet, garaža za 2 avta, nova streha na garaži in hiši; blizu cerkve in šole ter transportacije; v Collinwoodu. Vprašajte na 16016 Parkgrove Ave. v nedeljo od 9 do 12 popoldne. (Sept. 23, 25, 28.)

PODPIRAJTE SLOVENSKE TRGOVCE

ŽENSKKE ZA ČIŠČENJE

Splošno snaženje uradov

NOČNO DELO

Zglasite se zvečer

pri

Rockwell Ave. Entrance

EAST OHIO GAS BUILDING
E. 6th in Rockwell

DELO DOBIJO

Ako želite DELATI PO VOJNI kakor sedaj? Delo dobite v HOTELU STATLER MI bomo trenirali neizkušene moške v začetku dela, kot: BUSMEN ELEVATOR OPERATORJE HOUSEMEN POMOČNIKE V KUHINJI ČISTILCE V LOBBY ZA POMOČ V PRALNICI Za ženske imamo: DELO V KUHINJI ČISTILNA DELA Zglasite se v ozadiju hotela na E. 12. St. vhod za služabništvo med 9 jutraj in 5 popoldne (229)

ŽENSKKE

MOŠKI

za

važno industrijo

Splošna tovarniška dela

Sihti se menjajo; nič ob nedeljah

Plača od ure

ARCRODS CORP.

4437 E. 49. MI-8790

Južno od Harvard Ave.

Zglasite v delovnik

10 dop. do 5 pop.

(228)

T E Ž A K I

STROJNI OPERATORJI

DEČKI,

stari nad 16 let.

Morajo biti

državljeni

CHICAGO

PNEUMATIC

TOOL CO.

1241 E. 49. St.

(230)

Ženske za čiščenje

naše

moderne

kafeterijske kuhinje

Visoka plača od ure in bonus

Dobe uniformo in hrano

Thompson Aircraft

Products Co.

23555 Euclid Ave.

(232)

TOVARNIŠKO DELO

100% OBRAMBNO DELO

predznanje ni potrebo

Plača od ure in overtime

Ako ste zdaj zaposleni v važni industriji, morate dobiti izpustnico, da ste na razpoložanju.

THE DRAPER

MFG. CO.

E. 91. St. and Crane

1 blok južno od Union Ave.

(228)

MALI OGLASI

Stanovanje v najem

Odda se stanovanje, obstoječe iz 7 sob, zgorej, kopalnica in furnež. Vprašajte na 1078 Addison Rd. (230)

V najem stanovanje

Odda se 4 sobe, nanovo dekorirane. Oglasite se na 1123 E. 63. St. (228)

DELO DOBIJO

ŽENSKKE

STROJNE OPERATORICE

in

učenke

za

Drill Press

Gisholt

Punch Press

Screw Machine

Milling Machine

Warner-Swasey 2 A

Lo Swinglathe

Engine Lathe

Plača od ure in overtime

The Cleveland

Tractor Company

19300 Euclid Ave.

(233)

Moške in ženske

se potrebuje za

splošna tovarniška

dela

6 dni v tednu

48 ur dela na teden

Plača za ZAČETEK

Moški 77½c na uro

Ženske 62½c na uro

Morate imeti izkazilo državljanstva in prestati zdravniško preiskavo.

Zglasite se na

Employment Office

1256 W. 74. St.

National Carbon Co., Inc.

(228)

STROJNI OPERATORJI

za

Drill Press

Gisholt

Punch Press

Screw Machine

Milling Machine

Warner-Swasey 2 A

Lo Swinglathe

Engine Lathe

Plača od ure in overtime

The Cleveland

Tractor Company

19300 Euclid Ave.

(233)

Palomita

Zgodovinski roman

Zlati solnčni žarki, ki so se priigrali zarana prvo jutro meseca oktobra leta 1866 skozi napol zastrita okna v tihotno sobo, kjer je tedaj prebela svojo mučno noč nesrečna mehiška cesarica, so uzrli v njej docela drugo žensko bitje od onega, ki so se bili od njega poslovili prej ta večer. Njena skoraj neverjetna prejšnja žilavost, vstrajnost in podjetnost, njena doslej vedno čudovita bistroumnost, iznajdljivost in prekanost, njena odločnost, veselost, dovornost, običajna dobra volja in sploh vse ostale njene izredne duševne zmožnosti in telesne lastnosti, zaradi katerih so jo vedno občudovali vsi oni, ki so jo poznali le kolikaj natančneje — vse te so izginile iz nje čez tisto noč na kmalu kakor na čarobno povele, vprav kot da bi ne bile vse skup čisto nič drugega kot le varljive sanje ali bežne megle, ki se razprše v nič, čim le posejejo nanje prvi žarki zgodnjeg jutranjega solnca. Lica so se ji bila nenadno pordečila z nenavadno, živoredečo barvo, obraz se jej grdo nakremžil in popačil, oči jej švigale naglo, plašno in sila nezaupno od oseb na oseh, ki jih ni seve nič več spoznala, iz ust pa jej uhajale samo še lupatam posamezne, napol pretirane, po večini nedovršene ter med seboj docela nevezane besede, čijih pravega smisla ni že nihče več razumel. Komaj nekaj dni po teh dogodkih je sedel pater Fischer

kot običajno za široko, vso z listinami preobloženo mizo v svoji udobni pisarni v Chapultepecu, opravljajoč mirno in zadovoljno svoje navadne posle, ko se odprlo kar iznenada velika vrata njegova sobe in plané preden, docela nenazajen grof Hertzfeld, prvi tajnik avstrijskega cesarskega poslanstva na Maksimilijanovem dvoru, ves blede in prepaden v obraz, tako rekoč brez sape ter mrzlično trepetajoč po vsem životu, držeč v rokah odprto pisimo, ki ga pomoli takoj presečenemu cesarjevemu tajniku pod nos in vzklikne komaj slišno z globokim malo manj kot nečloveškim glasom:

“Visokost, naše poslanstvo je ravnokar prejelo iz Rima ter preko New Yorka tale kablagram! Prosim Vas, berite sami!”

Pater Fischer, nenadoma vznemirjen zaradi izredno razburjenega glasu in nenavadno preplašenega izraza na diplomatom obličju, je pograbil strašno ponujeno mu brzojavko in čital, nakrat i sam mrtvaško blede, s tresočim se in vedno bolj pojemajočim glasom:

“Njeno Velikanstvo cesarica Karla nevarno obolela na možganskem vnetju. Bolnica nahaja se na potu v Miramar.”

Stal je nekaj časa nepremično kakor kip, potem pa zgani zamišljeno mali list papirja in ga vrnil grofu, nato pa se podal sam počasnih, trudnih in skoraj opotekajočih se korakov proti sosednji sobi, kjer je bil tedaj — sam cesar Maksimilijan!

XIX Ministrski svet.

Pretekli so od tega časa trije meseci in leto 1866 se je že bližalo naglo svojemu zatonu.

Da bi si nekoliko utrdil svoje je že dalj časa rahlo in slabotno zdravje kakor tudi umiril svoje, po zadnjih skelečih usodnih udarcih močno razrahljane živce, se je preselil cesar Maksimilijan s celotnim svojim dvorom za nekaj tednov v prijetno in blagodejno mesto Orizaba, kjer so bile med tem seveda naredile močne, sveže tja poslane cesarske čete hitro zopt vzoren mir in red, pretrgana samo za nekaj dni po prej opisanih dogodkih. Zaradi neverjetno hitro se razvijajočih, vedno burnejših dogodkov tu in tam pa mu kraj to pot, žal, ni mogel nuditi tistega prepotrebne krepčila, niti mu vrniti onega, tako silno za-

željenega duševnega miru, ki je po njem koprnela tedaj bolj kot kdaj poprej njegova neizrečeno trpeča, prav do kraja izgarana rahločutna duša.

Francoska vojska je zapuščala povsod z največjo naglico svoje dosedanje, s tolikimi žrtvami pridobljene in do poslednjih časov vedno tako trmoglavno branjene postojanke, se zgrinjala trumoma od vseh strani proti Veracruzu in vkravala na tam jih čakajoče francoske bojne in prevozne ladje, ki naj jih poneso čimprej mogoče zopet nazaj v njihovo domovino. Z enako hitrico pa so obenem zasedale po njih ostavljena mesta žilave in drzne Juarezove republičanske čete, katerih število je raslo kar skoraj vidno z vsakim novim dnem, kakor da bi vstajali iz svojih grobov vsako noč ponovno vsi oni vojaki, ki so pali prej ta dan v ljutih bitkah za republičansko stvar. Vsaki teden, da, skoraj vsaki dan je že prinašal na cesarski dvor vesti o novih izgubah važnih in velikih mest, ki so padala republičanom v roke hitro drugo za drugim. Znamenitim državnim prestolicam ali pristaniščnim mestom Monterrey, Durango, Saltillo, Matamoros in Tampico, izgubljenim v juliju ali avgustu leta 1866. so se pridružile z le kratkimi presledki nove, nič manj trpke in občutne izgube številnih drugih važnih mest kot Tuxpan, Guaymas, Mazatlán, Guadalajara, San Luis Potosí, Oaxaca in še več drugih manjših, ki pa nima pomena, d bi jih tu vse naštevati posamič. V splošnem se je smatralo, da so imeli republičani ob nastopu leta 1867 nad dve tretjini dežele v svoji oblasti.

Kakor pa sta po eni strani rasla zaeno s številčno premočjo liberalne armade notranji vpliv in zunanji ugled Juarezove republičanske vlade, prav tako pa se je po drugi zopet stalno krčilo najmanj v podvojenem sorazmerju ne samo celotno število onih, ki so ostali tudi za vnaprej zvesti konservativni stranki, ampak obenem tudi oni nekdanji njihov čudoviti in nalezljivi duh slepega, čeprav — sodeč po sedanjem videzu — vsekar dokaj prenačelnega navdušenja za narodno rešenje s pomočjo domačega cesarstva, ki jih je še pred borimi tremi, štirimi leti s takšno silo prevajal. Zdaj pa, pripravljajoč si že vnaprej marljivo, četudi sprva še dokaj previdno, kar najbolj mogoče ugodna tla za neizogibno vladno izpremembo, ki se je vidno bližala vsak dan s hitrejšimi koraki, je opuščalo koristolovsko, vedno omahljivo in nezanesljivo vladno uradništvo z mrzlično naglico, obenem pa z naravnost vzorno, resničnega občudovanja vredno, čeprav v resnici nesramno lažljivo in le na zunanji hinavski prikazivano

nesebičnostjo svoje dosedanje masne in dobičkonosne službe, navadno meščanstvo, ki je bilo do zdaj ali v resnici vdano ali pa tudi samo navidezno naklonjeno cesarski stranki, pa je začelo trgati istotako kar čez noč brez kakršnegakoli neposrednega povoda vse svoje prejšnje stike z najbolj poznanimi, še kar naprej trdovratnimi in neomajnimi cesarskimi pristasi, kakor tudi sploh vsem onim, kar bi le kolikaj dišalo po cesarstvu.

Sveže prekucne načrte, kako izročiti to ali ono mesto, gorski prelaz ali kako drugačno važno vojaško postojanko liberalcem v roke, so odkrivali prebrisani in vedno delavni cesarski vohuni bolj in bolj pogosto in to ne samo v oddaljenih, pa zato seve že naravno nekoliko varnejših zakotnih krajih, pač pa še celo v glav-

nem mestu samem, obenem pa so neprestano vstajali po vsej deželi kar iz teme in popolne nepoznanosti novi prevratni pridigarji, ki so pozivali pod krinko svete svobode in brambepoteptane narodne neodvisnosti z grmečimi in ognjevitimi besedami narod na odločen upor proti oholemu tujcu, zbirali na ta način krog sebe čimdalje večje in vedno bolj nebrzdane oborožene tolpe, potem pa napadali in plenili z njimi po deželi brez razlike in prizanašanja, posebno še, kjer ni bilo v bližini zadosti močnih rednih čet najsibože te ali pa one stranke, ki bi jih držale vsaj delno v strahu in odgovarjajoče kaznovale, kadar bi jih zasačile le preočito pri njihovem nečednem poslu.

V prvih dneh meseca januarja 1867 se je preselil cesar Maksimilijan s svojim dvorom

iz prijazne Orizabe zopet nazaj v glavno mesto, kjer so zahtevali važni in silno hitro menjajoči se dogodki nujno njegovo prisotnost.

Zmešnjava in nered sta rasla kar vidno vsepovsod, vzporedno s tem pa je tudi ginilo z neverjetno naglico še tisto malo potrebnega strahu in spoštova-

nja, kar se ga je bilo obratčetudi največ res samo šlo, do cesarstva in oblasti vseh njenih časov. Nihče ni hotel poslušati, pač pa vsakdo je vori in ukazovati, če ne ravno strahoviti.
(Dalje prihodnjik.)

Strojin Grill

V
MADISON-ON-THE-LAKE

Pri nas dobite vsak petek svežo ribjo penčko, katero lahko zalijete z dobrim vinom ali pivom. Odprto do 2:00 zjutraj. Dobite lahko tudi prenočišče.

Najboljšo Garancijo Zavarovalnice Jamči
Vam in Vašim Otrokom

KRANJSKO-SLOVENSKA KATOLIŠKA JEDNOTA

Najstarejša slovenska podporna organizacija
v Ameriki . . . Posluje že 50. leto

Članstvo 38,200 Premožanje \$5,000,000

Solventnost K. S. K. Jednote znaša 127.24%

Če hoče dobro sebi in svojim dragim, zavaruj se pri najboljši, poštini in nadsolventni podporni organizaciji.

KRANJSKO-SLOVENSKI KATOLIŠKI JEDNOTI

kjer se lahko zavarujete za smrtnine, razne poškodbe, operacije, proti boleznim in onemoglosti.

K. S. K. JEDNOTA sprejema moške in ženske od 16. do 60. leta; otroke pa takoj po rojstvu in do 16. leta pod svoje okrilje.

K. S. K. JEDNOTA izdaja najmodernejšo vrsto certifikate sedanje dobe od \$250.00 do \$5,000.00.

K. S. K. JEDNOTA je prava mati vdov in sirot. Če se nisi član ali članica te mogočne in bogate katoliške podporne organizacije, potrdi se in pristopi takoj.

Za pojasnila o zavarovanju in za vse druge podrobnosti se obrnite na uradnike in uradnice krajevnih društev K. S. K. Jednote, ali pa na:

GLAVNI URAD

351-353 No. Chicago St.

Joliet, Ill.

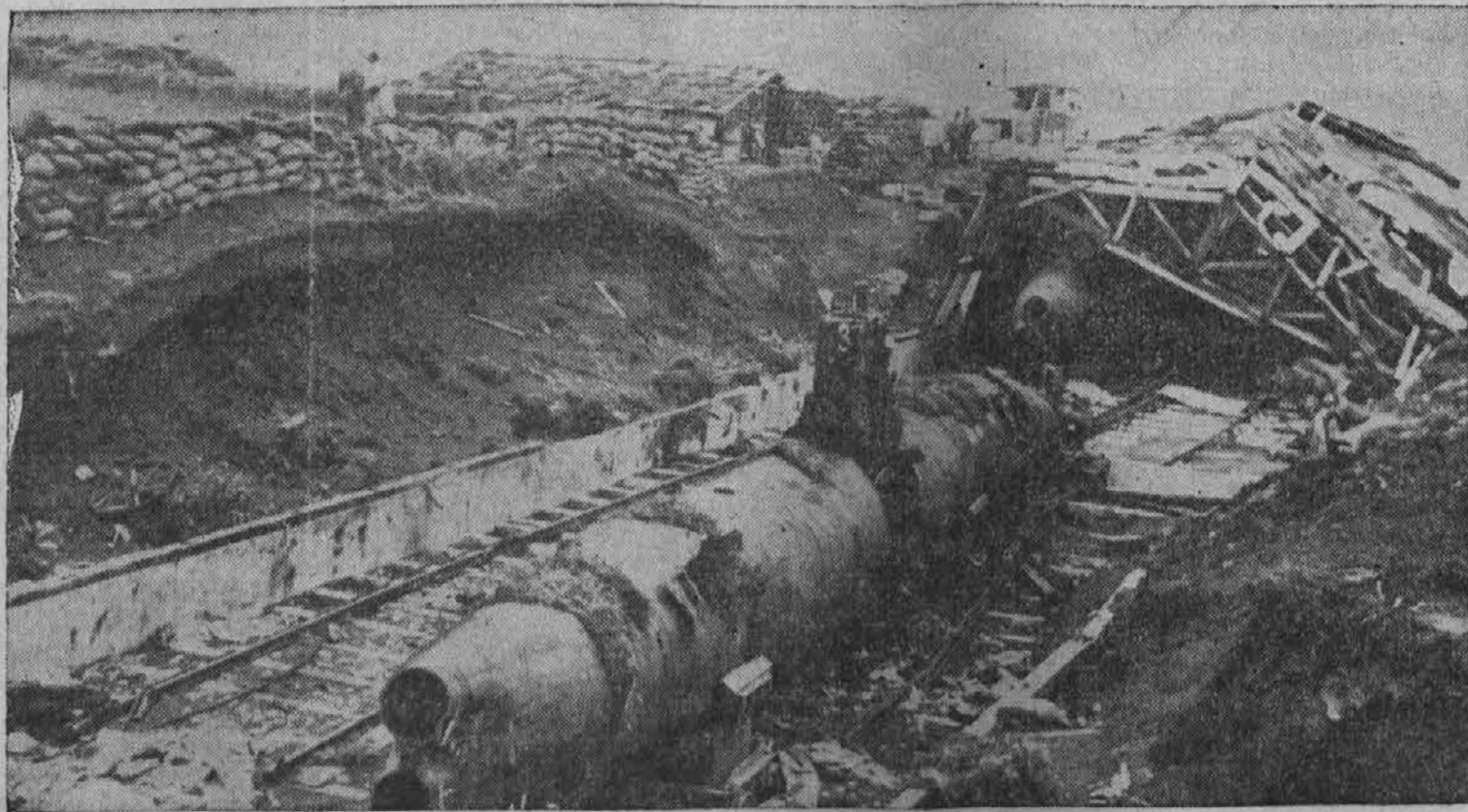
Zakaj morate danes voliti

Mnogo krvi se je prelilo, preden smo dobili demokracijo. Pred sto leti so kralji in njihovi grofovski zastopniki imeli vse pravice, ampak danes ima pa ljudstvo glavno besedo pri vladi. Ampak, ako ljudje zanemarjajo svoje volilne pravice, lahko pridejo organizirani, sebični sovražniki ljudskih interesov kontrolirajo volitve in zastopnike v svojo korist. Torej največjo pozornost se mora obrniti na primarne volitve, ako želite imeti zastopnike, v katere lahko zaupate.

Torej bi rad sugestiral mojim prijateljem in znancem, da si vzamete nekaj časa danes, da za me volite. V sedanjih kampanjih moja dva glavna nasprotna kandidata iščeta tretji termin. Sta oba bila že štiri leta v mestni zbornici. Nekateri ljudje pravijo, da sta bila g. Novak in g. Kováčik oba že zadosti dolgo v mestni zbornici in da sedaj bodo volili mene, Wm. J. Kennicka. Jaz sem že dvajset let v politiki in sem bil v mestni zbornici samo dve leti. Zakaj bi se mojim nasprotnikom dalo šest let, ker sem jaz ravno tako dobro zastopal mojo vardo in ker sem bil izvoljen samo enkrat za dve leti.

Ampak, ako želite mene izvoliti, morate iti na volišče danes. Neki moj prijatelj mi je rekel, da mu je žal, ker nisem bil izvoljen pred štirimi leti. Poizvedel sem, da on sam ni šel na volitve. Torej kako morem biti izvoljen, če pa moji prijatelji in znanci doma ostanejo? Torej za gotovo izvolitev dajmo skupno delovati in pojdite danes na volišče in naredite križ pred imenom William J. Kennicka.

S spoštovanjem,
WILLIAM J. KENNICK.

Japonci so na svojem umiku iz Kiske na Aleutih dobili še toliko časa, da so lahko uničili precej svojih naprav, katerih ni mogoče sedaj popraviti. Na sliki vidimo dve uničeni mali japonski podmornici, ki sta bili v skrivališču komaj miljo stran od glavne japonske baze. Mornariški izvedenci bodo sedaj preštudirali mehanizem teh podmornic.

1889

1943

NAZNANILO IN ZAHVALA

Potrtega srca in v globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da nas je za vedno zapustila naša preljubljena soproga, mati, stara mati in sestra

Agnes Korošec

(rojena MAH)

Po dolgi in mučni bolezni jo je v najlepših letih Bog poklical k sebi in je v bolnišnici dne 27. julija 1943 izdihnila svojo blago dušo in mirno v Gospodu zaspala v starosti 54 let. Rojena je bila 5. oktobra 1889 v vasi Zagorica, fara Čatež pod Zaplazom na Dolenjskem.

Po opravljeni pogrebni sveči maši v cerkvi svete Kristine smo jo položili k preranem večnem počitku 31. julija 1943 na Calvary pokopališče.

Tem potom se želimo iskreno zahvaliti Rev. Anthony L. Bombachu za opravljeno sv. mašo in tolažilni govor v cerkvi in molitve ob krsti.

Prisrčno zahvalo izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so v zadnji pozdravni pokojnice okrasili krsto s krasnimi venci ter vsem, ki ste darovali za svete maše, ki se bodo brale za mirni pokoj duše pokojnice. Prisrčna zahvala vsem, ki ste prišli pokojnico kropiti, ste čuli in molili ob krsti in ki ste jo spremlili na njeni zadnji zemeljski poti.

Našo najlepšo zahvalo naj sprejmejo vsi oni, ki ste dali svoje automobile brezplačno na razpolago za prevoz spremljevalcev na pokopališče. Najlepšo zahvalo naj sprejmejo članice Oltarnega društva fare sv. Kristine, članice društva sv. Kristine, št. 219 KSKJ; članice društva Marije Vnebovzete št. 103 ABZ; članice podružnice št. 32 SZZ. Hvala nosilkam krste, ki so sprejele pokojno do groba in jo položile k večnemu počitku.

Najlepšo zahvalo naj prejme August F. Svetek pogrebni zavod za lepo urejen pogreb in vsa najboljše postrežbo.

Preljubljena in nikdar pozabljena soproga in mati. Bog Ti je odločil uro in le prekmalu si nas zapustila. Težko nam je pri sreč, ko si se morala že ločiti od nas in oditi v prerani grob. Tebe že krije črna zemlja, a pri nas pa boš ostala za vedno v sladkem spominu. Težko si se ločila od svoje ljubljene družine, katero si tako vroče ljubila. Spavaj sladko, draga žena, zlata mamica do svidenja nad zvezdami!

Zalujoči ostali:

MARTIN KOROŠEC, soproga.
FRED, VALENTIN, HENRY (slednja dva pri vojaki) in WILLIAM, sinovi.
AGNES, poročena Erjavec, in LILLIAN, hčeri.
ANTON in JOSEPH, brata tukaj, brat IGNAC v starem kraju in trije vnuki.

Euclid, O., 28. septembra, 1943.